Începuturile Bibliotecii Judeţene Mureş. Dr. Molnár Gábor – primul director al instituţiei

PETELEI KLÁRA
Biblioteca Judeţeană Mureş

Istoria oricărei biblioteci constituie o parte importantă a istoriei locale. Nu s-a scris până în prezent o monografie a Târgu-Mureşului, cu toate că există o mulţime de studii publicate atât de către istoricii români, cât şi maghiari. Nu s-a scris încă nici istoria Bibliotecii Judeţene Mureş, nici cea a bibliotecilor locale, fie ele publice, private, confesionale, şcolare, ale unor asociaţii sau fundaţii, cu toate că există studii şi preocupări şi în acest sens. Această lucrare este o scurtă introducere la istoria bibliotecii judeţene de astăzi, fostă bibliotecă orăşenească, preambul la o cercetare mai amplă asupra primelor decenii de existenţă a acestei instituţii şi în special asupra vieţii şi activităţii primului său director, dr. Molnár Gábor. Ea reprezintă doar primul pas al unei cercetări de durată care sperăm că se va finaliza într-o monografie.

La începutul secolului al XX-lea, sub conducerea primarului Bernády György, intelectualitatea oraşului a considerat că este necesară fondarea unei biblioteci publice orăşeneşti, deoarece bibliotecile existente, printre care prestigioasa bibliotecă Teleki, biblioteca colegiului reformat şi alte câteva biblioteci mai mici cu un acces mai restrâns nu mai satisfăceau necesităţile de lectură. Un alt motiv a fost aşa-zisul spirit al epocii, care cerea o culturalizare a maselor largi. Acest fapt apare frecvent în presa epocii, în măsuri administrative şi în politica culturală. Astfel, într-unul din articolele din revista ***Maros-Vásárhely*** care se referă la reforma administrativă din cadrul bibliotecilor se afirmă că: „*Toată lumea are dreptul la cunoaştere deoarece nu există un interes uman sau naţional mai important decât acesta. Adevărata democraţie are dreptul şi obligaţia de a pune la dispoziţia poporului mijloacele de obţinere a cunoaşterii. Un astfel de mijloc este şcoala, dar înainte de aceasta este cartea.*"[1]

În această perioadă aspectul oraşului s-a schimbat mult, au fost înălţate multe clădiri impunătoare, cele mai cunoscute fiind palatul primăriei şi palatul

[1] ***A könyvtári közigazgatás reformja,*** în ***Maros-Vásárhely***, I, nr. 12, 15 oct. 1911, p 2-3. (toate traducerile aparţin autorului)

BDD-A19321 © 2005 Biblioteca Judeţeană Mureş
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.87 (2026-11-09 06:54:33 UTC)

culturii care urma să adăpostească, pe lângă alte instituţii de cultură, şi biblioteca publică.

Molnár Gábor a fost primul director al bibliotecii nou-înfiinţate. S-a născut în 1858, şi-a trăit întreaga viaţă în Târgu-Mureş, stingându-se în 1940. Se cunosc foarte puţine date biografice referitoare la dânsul. După o cercetare minuţioasă a presei vremii (încă neterminată) se pare că a fost o persoană care nu a dorit să iasă în evidenţă, nu şi-a făcut publicitate, cu toate că a avut o activitate publicistică foarte bogată.

Deocamdată ştim puţin despre familia în care s-a născut. Se spune că tatăl său a fost pretor al urbei, ca şi dr. Molnár. Într-un număr al revistei ***Maros-Vásárhely***, într-un articol scris cu prilejul inaugurării noii clădiri a Colegiului Reformat este elogiat un grup de foşti profesori, printre care şi un anume Molnár János. Acest nume este subliniat, iar în josul paginii este menţionat: „*apám*" şi semnat Molnár Gábor.[2]

De religie reformată, Molnár Gábor a studiat la Colegiul Reformat din oraşul natal, apoi a urmat cursurile universităţii clujene, obţinând diploma de doctor în drept în anul 1882. Este jurist practicant la Tabla Regească începând cu 1881, iar din 1883 intră în administraţia locală ca pretor. Între anii 1888 şi 1890 activează ca secretar al prefectului judeţului Mureş-Turda, iar între 1890 şi 1908 este pretor principal al aceluiaşi judeţ. Într-un articol se afirmă că Hofbauer Aurél, primarul Târgu-Mureşului după dr. Bernády, a avut noroc chiar de la începutul carierei sale, ajungând să lucreze sub mâna unui excelent funcţionar în administraţia publică, dr. Molnár Gábor.[3]

Până acum s-a crezut că Molnár Gábor nu a fost căsătorit. Anunţurile cu caracter personal din ziare au relevat contrariul; a existat o doamnă Molnár, având numele de fată Csiszér Irma. Au avut şi două fiice; despre fiica mai mare ştim doar că a murit înainte de 1910. Mezina s-a numit Gabriella (Ella), a fost căsătorită cu Gergely József, funcţionar la Banca Austro-Ungară.[4] Din acest

---

[2] ***Üdvözlő beszédek. A marosvásárhelyi ref. Kollégium felavatásán. II Kolozsvári Sándor ny. tanár üdvözlő beszéde***, în ***Maros-Vásárhely***, I, nr., 1 iul 1911, p. 15.

[3] Hofbauer Aurél, în ***Maros - Vásárhely,*** III, nr. 2-3, 1 feb. 1913, p. 10-11.

[4] ***Székely Napló***, XLII, nr. 98, 12 iun 1912, p. 5.

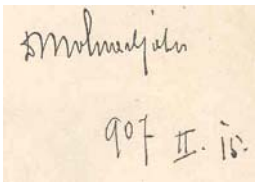
BDD-A19321 © 2005 Biblioteca Judeţeană Mureş
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.87 (2026-11-09 06:54:33 UTC)

mariaj a rezultat o fetiță botezată Piroska Dóra. În diferite articole apare şi fratele directorului, dr. Molnár Andor.[5]

Familia Molnár aparţinea elitei oraşului, locuia pe strada Hunyadi János nr. 16[6] (astăzi Mihai Viteazul) şi obişnuia să participe la evenimentele mondene. Membrii ei sunt semnalaţi în presă de nenumărate ori, în postura de participanţi sau organizatori ale unor baluri. Astfel, doamna Molnár este amintită ca membră în comitetul de organizare al unui bal ţinut în beneficiul cantinei săracilor.[7] Ella, fiica doctorului, este amintită ca participantă la un bal al Asociaţiei „Bethlen Kata."[8]

Într-unul din articolele de istorie locală Molnár Gábor povesteşte că în urmă cu 40 de ani, pe vremea când era elev al Liceului Reformat, a fost unul din dansatorii care au participat la un bal pentru copii, care avusese loc în clădirea Apollo.[9]

Un cetăţean cu simţ civic dezvoltat, dr. Molnár s-a implicat direct în activitatea unor asociaţii de binefacere. La una dintre ele, care avea drept scop ajutorarea femeilor sărace, a îndeplinit funcţia de secretar.[10]

Semnătura dr. Molnár Gábor

Este un fapt bine cunoscut că Molnár Gábor a donat bibliotecii orăşeneşti un mare număr de cărţi şi colecţii de periodice.[11] Donaţiile sunt marcate cu exlibrisul-ştampilă: „*a Marosvásárhelyi Közművelődésiház könyvtárának adományozta dr. Molnár Gábor könyvtári-igazgató*." Stabilirea listei donaţiilor, împreună cu multe alte aspecte ale vieţii şi activităţii primului director al bibliotecii vor face obiectul unor cercetări ulterioare.

---

[5] ***Székely Napló,*** XLIII, nr. 197, 25 dec 1913, p. 2 (Mi Ujság); ***Ellenör***, VII, nr. 200, 28 dec 1913, p. 2 (Hírek).

[6] ***Maros-Vásárhelyi Almanach,*** 1912, p. 73.

[7] Molnár Gábor, ***Farsang-avatás. A Roccoco estélyről***, în ***Székely Napló,*** XLII, nr. 3, 9 ian 1912, p. 2.

[8] ***A „Bethlen Kata" estélye,*** în ***Ellenőr,*** VI, nr. 22, 13 feb. 1912, p. 1-2.

[9] Molnár Gábor, ***Gyermekbál-negyven év előtt***, în ***Székely Napló,*** XLII, nr. 126, 17 aug. 1913, p. 2.

[10] Molnár Gábor, ***A Marosvásárhelyi Jótékony Nőegylet***, în ***Maros-Vásárhely,*** I, nr. 13, 1 nov. 1911, p. 2-5.

[11] ***Adományok a Kulturház könyvtárának,*** în ***Ellenőr,*** VII, nr. 199, 25 dec. 1913, p. 5 (Hírek).

BDD-A19321 © 2005 Biblioteca Judeţeană Mureş
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.87 (2026-11-09 06:54:33 UTC)

Dr. Molnár Gábor a desfăşurat o bogată activitate publicistică. A scris în special articole privind istoria locală, istoria teatrului, istoria presei, istoria Tablei Regeşti, istoria băncilor locale, bibliologie, memorialistică etc. Enumerăm doar câteva dintre aceste organe de presă: ***Maros-Vásárhely***, ***Székely Napló***, ***Ellenőr***, ***Maros-Vásárhely szab. királyi város hivatalos közlönye***. Mulţi ani a fost şi corespondent al ziarelor ***Magyar Hírlap*** şi ***Pesti Hírlap*** din Budapesta.

Problema înfiinţării unei noi biblioteci pare să fi fost o chestiune importantă pentru cetăţenii oraşului. În presa vremii apar frecvent articole pe această temă. Renumitul botanist Nyárádi Erazmus Gyula subliniază necesitatea asigurării unor cărţi de popularizare a ştiinţei şi chiar a unui mic fond de cărţi ştiinţifice.[12]

Dr. Braun Róbert, sociolog, lexicograf, fost profesor într-un liceu târgumureşean, care la acea dată era bibliotecar alături de Szabó Ervin, ctitorul bibliotecii metropolitane din Budapesta, a publicat o serie de patru articole despre biblioteca orăşenească. Articolele în mod sigur au fost scrise după o vizită la faţa locului, autorul trecând în revistă atât aspectele pozitive, cum ar fi imaginea de ansamblu şi dotarea materială a sălilor de lectură pe care le consideră mai moderne chiar decât pe cele din capitală, depozitele şi sistemul de rafturi adecvate etc., cât şi unele aspecte negative, precum lipsa unei uşi metalice la depozitul de carte (necesar ca măsură de prevenire a incendiului). Este considerat un defect major faptul că trecerea în depozit se face prin biroul directorului, precum şi lipsa unui spaţiu adecvat destinat prelucrării cărţilor.[13]

Pe lângă sugestii privind îmbunătăţirea condiţiilor de lucru şi a bunei serviri a cititorilor, dr. Braun consideră că fondul de referinţă trebuie să se afle în sala de lectură astfel încât cititorii să aibă acces liber la el. Ilustrul bibliotecar trece în revistă diferitele categorii de potenţiali utilizatori ai bibliotecii, subliniind marea importanţă care trebuie dată cititorilor tineri, elevilor. Ei sunt priviţi în general ca intruşi în bibliotecile publice considerând că ei ar trebui să frecventeze bibliotecile şcolare. Dr. Braun speră că Târgu-Mureşul va fi un deschizător de drumuri în privinţa relaţiei cu tineretul studios. Este o onoare şi nu o ruşine dacă o bibliotecă este frecventată cu predilecţie de elevi.[14]

Acelaşi autor este de părere că la achiziţia de cărţi trebuie avute în vedere necesităţile de lectură ale majorităţii cititorilor. O bibliotecă publică nu poate

---

[12] Nyárády Erazmus Gyula, ***Néhány szó a kulturház könyvtáráról***, în ***Maros-Vásárhely,*** II, nr. 12, 15 sept. 1912, p. 5-6.

[13] Dr. Braun Róbert, ***A városi könyvtárról***, în ***Székely Napló,*** XLIII, nr. 156, 12 oct. 1913, p. 2.

[14] ***Ibidem***, nr. 157, 14 oct. 1913, p. 1.

BDD-A19321 © 2005 Biblioteca Judeţeană Mureş
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.87 (2026-11-09 06:54:33 UTC)

cumpăra cărţi scumpe care sunt solicitate doar de un număr foarte restrâns de beneficiari. În schimb este nevoie de cărţi valoroase cu o largă circulaţie cum sunt enciclopediile, lexicoanele şi dicţionarele. Autorul s-a preocupat şi de lectura copiilor, făcând recomandarea ca a doua sală de lectură să fie rezervată lor, iar pentru a-i atrage în bibliotecă pot fi organizate programe speciale în care să li se citească poveşti -- astfel de acţiuni au avut loc la Budapesta şi au avut succes.[15]

În ultimul din cele patru articole, dr. Braun Róbert s-a ocupat de două aspecte ale activităţii bibliotecii: menţinerea unei bune relaţii cu presa, iar a doua - bibliografia locală. Aflăm cu acest prilej că prin strădania doctorului Molnár Gábor s-a alcătuit deja o colecţie valoroasă de lucrări apărute la Târgu-Mureş.[16]

Prezentarea acestor articole poate părea în afara cadrului acestei lucrări şi poate că s-ar potrivi în cadrul mai larg al istoriei bibliotecilor târgumureşene, însă este relevantă deoarece a contribuit la formarea domnului Molnár ca director de bibliotecă. Pregătirea lui bineînţeles că nu s-a rezumat la citirea unor articole din presă. A luat parte la cel puţin un curs de pregătire organizat de inspectoratul de specialitate de la Budapesta – de management în bibliotecă am spune astăzi – în vara anului 1913.[17] Printre cărţile donate bibliotecii de către dr. Molnár se află şi lucrări de biblioteconomie care poartă adnotări ale acestuia, de exemplu lucrarea lui Gulyás Pál ***Népkönyvtári címjegyzék,*** Budapest, 1910 şi de acelaşi autor cartea ***A népkönyvtárak szervezése, fenntartása és kezelése.***

Am dorit să demonstrăm că persoana aleasă să conducă noua instituţie a avut pregătirea necesară. Doar în revista ***Tükör*** a apărut un articol maliţios care se îndoia de competenţa celor numiţi, adică dr. Molnár director, iar Biás István bibliotecar. Cel care a scris articolul se întreba dacă un fost pretor şi un fost slujbaş al poştei, chiar dacă şi până atunci s-au mocoşit cu biblioteca. Trebuie făcută observaţia că Biás István nu a fost doar un funcţionar al poştei, ci un om cu preocupări serioase de istorie. De asemenea, acest articol ne demonstrează că viitorul director a avut şi înaintea numirii sale preocupări în acest sens.[18]

Dr. Molnár Gábor a cunoscut şi cele afirmate într-un articol al revistei ***Maros-Vásárhely*** privind reforma administrativă a bibliotecilor: „*Toţi oamenii au dreptul la cunoaştere deoarece nu există interes uman sau naţional mai înalt*

---

[15] ***Ibidem***, nr. 158, 16 oct. 1913, p. 1-2.

[16] Dr. Braun Róbert, ***A városi könyvtárról***, ***Székely Napló,*** XLIII, nr. 159, 18 oct. 1913, p. 1-2.

[17] ***Maros-Vásárhely,*** III, nr. 5, 13 iul. 1913, p. 6, (Hírek) şi Molnár Gábor, Báró Szalai Imre, în ***Maros-Vásárhely,*** III, nr. 10, 17 aug. 1913, p. 3.

[18] Kovács József, ***Molnár Gábor és Biás István***, în ***Tükör,*** I, nr. 24, 5 iul. 1913, p. 6.

BDD-A19321 © 2005 Biblioteca Judeţeană Mureş
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.87 (2026-11-09 06:54:33 UTC)

decât acesta. Adevărata democraţie are dreptul şi obligaţia de a pune la dispoziţia poporului mijloacele de obţinere a cunoaşterii Astfel de mijloace sunt şcoala, dar mai înainte de ea – cartea."[19] Această formulare ni se pare astăzi un pic ciudată, ea însă afirmă un drept uman fundamental – dreptul la cunoaştere.

Concepţia şi ideile noului director privind rolul bibliotecii publice pot fi desprinse dintr-un număr de articole publicate în revista ***Maros-Vásárhely***. El porneşte de la cele afirmate de Széchényi István în cartea sa ***Hitel***, apărută în 1830, în care se subliniază rolul culturii şi ştiinţei de carte în progresul societăţii: „*Piatra de încercare a oricărui progres, a oricărei puteri şi valori şi chiar a norocului* [unei naţiuni - n.n.] *este omul cultivat*." În scopul ridicării nivelului de cultură al concetăţenilor săi, dr. Molnár vede două căi: organizarea unor cursuri şi prelegeri de tipul universităţii populare / muncitoreşti, respectiv autoinstrucţia prin lectură. Deci, menirea bibliotecii publice este de a asigura accesul cetăţenilor din toate clasele şi păturile sociale la lectură, atât prin intermediul unor publicaţii de popularizare a ştiinţei, cât şi prin oferirea unei lecturi de divertisment de calitate. Se subliniază avantajul lecturii asupra prelegerilor, deoarece, dacă în cursul unui an oferim o carte bună la fiecare o mie de locuitori, ne costă mai puţin decât dacă am încerca să oferim aceeaşi cantitate de informaţie şi plăcere prin intermediul unui şir de cursuri şi prelegeri. Pentru ca o bibliotecă să poată ajunge la realizare acestui deziderat, continuă autorul, ea trebuie să dispună de un fond de publicaţii adecvat, format atât din lucrări ştiinţifice, dar mai ales de popularizare şi de literatură beletristică, accesibilă nivelului de cultură a marii majorităţi a populaţiei. Biblioteca publică trebuie să fie în măsură să completeze cultura şi cunoştinţele asigurate de învăţământ şi presă, deoarece numai ştiinţa acumulată printr-o autoinstruire permanentă dăinuie.[20]

Dr. Molnár Gábor este de acord cu dr. Braun privind sarcina bibliotecii orăşeneşti de a colecţiona şi păstra pentru generaţiile viitoare toate publicaţiile: cărţi, broşuri, alte tipărituri referitoare la viaţa culturală, economică, administrativă şi istorie a Târgu-Mureşului. În acest scop, se vor urmări rubricile literare ale periodicelor, piaţa locală şi internaţională de cărţi vechi, se vor procura lucrările scriitorilor născuţi aici ca şi ale celor care activează local. De asemenea se dorea achiziţionarea tuturor apariţiilor din cei 127 de ani de existenţă a tiparului la Târgu-Mureş. La momentul deschiderii bibliotecii, directorul avea o colecţie de 450 de publicaţii locale, dintre care 50 unicate. Printre ele se numărau lucrări ale

---

[19] ***A könyvtári közigazgatás reformja***, în ***Maros-Vásárhely,*** I, nr. 12, 15 oct. 1911, p. 2-3.

[20] Molnár Gábor, ***A közművelődési könyvtárak***, în ***Maros-Vásárhely,*** III, nr. 11, 7 sept. 1913, p. 1-2.

BDD-A19321 © 2005 Biblioteca Judeţeană Mureş
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.87 (2026-11-09 06:54:33 UTC)

lui Aranka György, Bolyai Farkas, Köteles Sámuel, prima revistă editată aici de renumitul profesor de la Colegiul Reformat Mentovich Ferenc, ***Marosvásárhelyi füzetek.***[21]

Conform comunicatului comisiei economico-financiare a oraşului, dr. Molnár a fost numit în luna august 1913, urmând să primească un salariu de 4600 coroane anual,[22] iar organizarea bibliotecii urma să înceapă în luna septembrie. Pentru o cât mai rapidă punere în circulaţie a cărţilor, primarul Hofbauer Aurél a ajutat biblioteca prin alocarea de personal suplimentar.[23] Revista ***Tükör*** [Kovács József] lăuda condiţiile din sălile de lectură şi îşi exprima speranţa că orarul va fi stabilit de aşa manieră încât muncitorimea să poată beneficia de noua oportunitate de studiu.[24]

Fără vreo festivitate anume, biblioteca s-a deschis la 15 noiembrie 1913 pentru împrumut, iar din ianuarie urmau să se deschidă şi sălile de lectură. Orarul şi condiţiile de împrumut au fost publicate în ***Ellenör*** şi ***Székely Napló***.[25] La momentul inaugurării erau puse la dispoziţia cititorilor 2300 de titluri în 3000 de volume, în special beletristică. În presă se preciza că fondul de carte era mult mai mare, de 20000 de volume, literatură beletristică maghiară şi străină, literatură ştiinţifică şi altele.[26] Sala de lectură pentru periodice urma să ofere cititorilor 150 de publicaţii din ţară şi străinătate, în limbile maghiară, germană, engleză, franceză şi italiană. Împrumutul era gratuit, se plătea doar o mică sumă la înscriere, când cititorul primea şi o broşură atrăgătoare cu regulamentul instituţiei.[27]

Dotarea materială a bibliotecii era modernă, conform standardelor epocii, cărţile prelucrate după standardele biblioteconomice valabile şi astăzi, împrumutul se făcea prin sistemul de buzunăraşe şi fişe-termen, cu data ştampilată pe ele.

---

[21] Molnár Gábor, ***A marosvásárhelyi kulturház könyvtára***, în ***Maros-Vásárhely,*** III, nr. 12, 20 sept. 1913, p. 1-2.

[22] ***Maros-Vásárhely,*** III, nr. 9, 10 aug. 1913, p. 1.

[23] ***A közművelődési ház könyvtára,*** în ***Székely Napló***, LXIII, nr. 183, 30 nov. 1913, p. 1-2.

[24] ***Látogatás a Kulturpalota könyvtárában***, în ***Tükör***, I, nr. 39, 18 oct. 1913, p. 5.

[25] ***A Közművelődési-Ház könyvtára***, în ***Ellenör,*** VII, nr. 176, 13 nov. 1913, p. 2 (Hírek); ***A Közművelődési Ház könyvtára***, în ***Székely Napló,*** XLIII, nr. 173, 13 nov. 1913, p. 2-3 (Mi Ujság).

[26] ***A közművelődési ház könyvtára***, în ***Ellenör***, VII, nr. 182, 23 nov. 1913, p. 1 (A közönséghez)

[27] Hofbauer Aurél, ***Marosvásárhely sz. kir. Város Közművelődési Ház könyvtárának szabályzata***, Marosvásárhely, 1913.

BDD-A19321 © 2005 Biblioteca Judeţeană Mureş
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.87 (2026-11-09 06:54:33 UTC)

Sistemul de cataloage pentru cititori era cel cu fişe folosit încă şi astăzi. Orarul a fost modificat în funcţie de necesităţi, la început de două ore pentru împrumut, mai apoi extins. Toate aceste modificări erau aduse la cunoştinţa publicului în presă.[28] Poate că şi critica adusă de revista ***Tükör,*** a avut un rol în acest sens, pentru că, nu cu mult înainte de mărirea orelor de funcţionare, cei de la revistă se întrebau de ce mai există biblioteca dacă tot nu ai timp să te duci de la 10 la 12.[29]

La o jumătate de an de la deschiderea instituţiei, în monitorul oficial al oraşului au apărut două articole nesemnate, un soi de dări de seamă ale activităţii de până atunci, şi reiterează politica culturală a bibliotecii. „ *Această bibliotecă nu şi-a dorit să fie un muzeu al cărţii, nici o bibliotecă specializată, nici vreun bazar de publicaţii – este o instituţie culturală care acţionează prin intermediul literelor, ţinând cont de dorinţele unui public larg precum şi de nivelul cultural al acestuia*."[30] O bibliotecă care nu ar ţine seama de aceste aspecte ar deveni locul liniştit, îndrăgit al câtorva privilegiaţi. Ea nu şi-ar putea îndeplini sarcina – care este a fiecărei biblioteci – de a învăţa şi instrui pe cei mulţi. În cel de-al doilea articol sunt prezentate câteva date cifrice referitoare la numărul de cărţi existente: 12000 de volume, din care 10000 au fost deja puse la dispoziţia cititorilor, de peste trei ori numărul celor cu şase luni în urmă. Cataloagele nu erau încă complete, fiind disponibile doar literele A, B, C şi D din catalogul alfabetic. Planul era ca ele să fie finalizate până la sfârşitul acelui an împreună cu un index tematic. Este amintită şi colecţia specială de periodice vechi strânsă şi donată de dr. Molnár Gábor. La acea dată erau înscrişi 1133 de cititori din cei aproximativ 30000 de locuitori. Biblioteca îşi propunea ca în câţiva ani să ajungă cea mai bogată instituţie culturală, un model în domeniu.[31]

Dr. Molnár Gábor a procedat în conformitate cu cerinţele vremii sale – răspândirea culturii în rândurile populaţiei, cu atenţie deosebită la tineretul studios şi a muncitorimii. La fondarea bibliotecii au conlucrat atât administraţia locală – cu fonduri şi personal – cât şi mulţi cetăţeni, ziarele publicând periodic liste ale celor care au donat cărţi.[32] Consiliul local dispunea în vara anului 1912 de 15000 de coroane în vederea dotării instituţiei, la care s-au adăugat cei 4000 din fondul

---

[28] ***A könyvtár karácsonya***, în ***Ellenör***, VII, nr. 198, 23 dec. 1913, p. 3 (Hírek).

[29] ***A méltóságos kultúrház***, în ***Tükör***, I, nr. 47, 15 dec. 1913, p. 5.

[30] ***A Kulturház könyvtára***, în ***Maros-Vásárhely szab. Királyi város hivatalos közlönye,*** I, nr. 1, 18 iun. 1914, Nem hivatalos rész, p. 1-2.

[31] ***Idem***, nr. 1, 25 iun. 1914, Nem hivatalos rész, p. 3-4.

[32] ***Maros-Vásárhely,*** II, nr. 2, 5 ian. 1912, p. 2; ***Idem***, II, nr. 3, 1 feb. 1912, p. 11; ***Ellenör,*** VII, nr. 199, 25 dec. 1913, p. 5 (Hírek.)

BDD-A19321 © 2005 Biblioteca Judeţeană Mureş
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.87 (2026-11-09 06:54:33 UTC)

Gecse.[33] A existat sprijin şi din partea administraţiei centrale. Primarul Bernády obţinuse de la Fondul Bibliotecilor 25000 de coroane în scopul achiziţionării de cărţi.[34] Ministerul cultelor şi Instrucţiunii Publice a alocat 4000 de coroane pentru utilarea bibliotecii.[35] Presa locală a avut în permanenţă în vizor activitatea instituţiei şi în marea ei majoritate a avut o atitudine binevoitoare şi de ajutor. Prin persoana domnului Molnár biblioteca a avut un prim director dedicat trup şi suflet, urmele benefice ale activităţii sale dăinuind până în zilele noastre.

Această scurtă lucrare este doar un preambul al unei cercetări mai ample privind începuturile acestei instituţii şi în special a biografiei primului său director. Trebuie să atragem atenţia asupra faptului că unele date s-ar putea dovedi incorecte, nu s-a putut face încă o verificare amănunţită a lor. Cercetarea noastră s-a rezumat deocamdată doar la primii ani ai existenţei bibliotecii şi doar la unele aspecte ale vieţii doctorului Molnár. Am pornit de la nişte date sumare şi de la o „mitologie pozitivă" a personajului, la îndemnul domnului director Dimitrie Poptămaş. Dintre direcţiile cercetării amintim colaborarea de 24 de ani dintre Molnár Gábor şi Aurel Filimon, donaţiile de carte şi periodice, adnotările şi eventualele dedicaţii de pe cărţi, publicistica, noi date biografice şi altele. Suntem convinşi de utilitatea acestui demers, el reprezentând o contribuţie la o parte mai puţin cercetată a istoriei locale.

The Beginnings of the Mures County Library. Dr. Molnár Gábor - the First Manager of the Institution

Abstract

This study deals with the foundation and the first years of the public library of Târgu-Mureş, covering the period between 1911 and 1914, and aspects of the life and work of its first manager, dr. Molnár Gábor. At that time, there were several libraries in Târgu-Mureş, the most famous being the Teleki Library. However, the local council and the major, dr Bernády György considered that a modern public library was needed. The beginning of the 20th century was a period of great progress for the town, new monumental buildings had been raised. One of them, the Palace of Culture was meant to lodge a number of cultural institutions, among them the public library. This is only a small part of a greater research that hopefully will end in a monography of dr. Molnár.

[33] ***Városi közgyűlés***, în ***Maros-Vásárhely,*** II, nr. 8, 12 ian. 1912, p. 2-3.

[34] ***Maros-Vásárhely,*** II, nr. 1, 1 ian. 1912, p. 15 (Hírek.)

[35] ***A Kulturház könyvtára***, în ***Maros-Vásárhely szab. királyi város hivatalos közlönye,*** I, nr. 2, 25 iun. 1914, Nem hivatalos rész, p. 5.

BDD-A19321 © 2005 Biblioteca Judeţeană Mureş
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.87 (2026-11-09 06:54:33 UTC)

Local periodicals proved to be a valuable source in our research, thus completing our knowledge about the subject. Little was known about dr. Molnár' s personal life. We found out that not only was he married, but he also had two daughters and a grand-daughter. Jurist and retired from a successful carrier in local administration, dr. Molnár Gábor became a professional librarian and a very good manager of the library for 23 years. The study presents his conception about the purpose of the public library, namely in bringing culture and knowledge in the life of all people, with a special concern to youth and the growing number of workers. An other important aspect is to reveal dr. Molnár' s ideas about the concrete tasks in the every day work in a library: the book acquisition policy, the organization of the departments, the catalogue system, the rules of the library. He considered that an important role of a local library was to collect information, books, periodicals and all kind of printings by local authors and about the town. His name remains strongly tied with the foundation of the library.

BDD-A19321 © 2005 Biblioteca Județeană Mureș
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.87 (2026-11-09 06:54:33 UTC)